

Samtykke til behandling:**Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):**

Den næste sag på dagsordenen kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik da til:

7) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 113:

Forslag til folketingsbeslutning om beretning angående Nordisk Råds 33. session 1985.

(Fremsat 11/2 86 i betænkning fra udenrigsudvalget. Første behandling 13/2 86).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges enstemmigt med 117 stemmer.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Om denne vedtagelse vil der nu blive givet meddelelse til Nordisk Råds danske delegation.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 164:

Forslag til lov om ændring af adoptionsloven og indfødsretsloven. (Formidling af adoption m.v.)

(Fremsat 30/1 86).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Lissa Mathiasen (S):**

Først vil jeg gerne på socialdemokratiets vegne tilkendegive, at vi er meget enige i den del af lovforslaget, der går ud på at modernisere og forenkle de gældende regler om adoption samt plejeanbringelse af børn un-

der 14 år. Vi er enige i, at reglerne samles i adoptionsloven, hvor vi også mener de hører hjemme.

Vi er ligeledes enige i, at de gældende regler om adoption af udenlandske børn overføres uændret, idet kun nogle ganske bestemte anerkendte organisationer kan få tilladelse til at forestå formidlingen af adoption af udenlandske børn til danske adoptivforældre. Jeg tror, det er meget vigtigt af hensyn til udlandet, at man fortsat kan have tillid til, at adoption i Danmark sker på betryggende måde.

Ligeledes finder vi det rigtigt, at det offentlige forestår adoption af danske børn og anbringelse i døgnpleje af børn under 14 år.

På samme måde kan vi tilslutte os ændringen af indfødsretsloven for så vidt angår udenlandske børn, der adopteres af danske adoptivforældre, således at de pr. automatik får dansk statsborgerskab.

Disse indledende positive bemærkninger bringer mig videre til afsnittet om surrogatmødre eller rugemødre. Vi har jo oplevet i det sidste års tid en meget kraftig debat i medierne, som har været meget følelsesladet, og som helt klart har været bestemt af, at det kom til offentlighedens kendskab, at der foregik ganske velorganiserede transaktioner, hvor unge piger blev tilbudt betaling for at føde børn til andre.

Socialdemokratiet kan ikke lide princippet i rugemoderarrangementer. Specielt hensynet til barnet og rugemoderen, men også til den familie, der brændende ønsker sig et barn, tilsiger os at afvise den slags aftaler. Der er alt for mange tvivlsspørgsmål af juridisk og moralsk karakter og alt for mange konfliktmuligheder i den slags arrangementer til, at vi finder det rimeligt at institutionalisere dem.

I den forbindelse foreslår ministeren at tillade visse rugemødre, nemlig de tilfælde, hvor en nær slægtning eller en meget god veninde tilbyder sig som rugemoder for at hjælpe et barnløst par uden nogen form for betaling. Til gengæld siger ministeren, at det er rigtigt at regulere andre surrogatmoderarrangementer, hvorefter enhver betaling og enhver mellemmandsvirksomhed forbydes og gøres strafbar. Det er vi meget enige i.

Men spørgsmålet om, hvordan man definerer »med vederlag«, altså om aftalen er indgået således, at rugemoderen får betaling

[Lissa Mathiasen]

eller ikke, finder vi i praksis kan være meget svært. Vi er skeptiske over for afgrænsningen og vil gerne have præciseret, hvor grænsen for det strafbare går, ikke mindst set i relation til vores holdning, at vi klart er imod enhver form for betaling.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at vi finder, dette er meget svært at håndtere, men vi finder samtidig, at det er afgørende, at ingen pige føler sig presset eller lokket ind i en situation, hun ikke kan overskue konsekvensen af på lidt længere sigt, og som kan medføre dybt personlige og meget tragiske situationer. Det er det, vi for alt i verden må forhindre.

Vi vil derfor gå positivt ind i udvalgsarbejdet, men vil dér kritisk vurdere hensigtsmæssigheden af at skelne mellem de to typer af aftaler og muligheden for at behandle dem forskelligt i lovgivningen.

Med disse bemærkninger vil jeg tilsige ministeren socialdemokratiets medvirken til et positivt udvalgsarbejde.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Den ændring af adoptionsloven, vi behandler i dag, bygger i det væsentligste på justitsministeriets adoptionsudvalgs betænkning 1053 fra 1985. Udvalget blev nedsat så tidligt som i 1969. I takt med folketingets øvrige lovgivning er der også sket ændringer af adoptionsloven. Grundreglerne om medvirken ved anbringelse af børn under 14 år stammer helt tilbage fra lov nr. 63 fra 1914. Denne lov foreslås nu ophævet, således at reglerne om formidling af adoption og plejeanbringelse af børn under 14 år optages i adoptionsloven.

Der sker ingen ændringer med hensyn til adoption af udenlandske børn. Det skal fortsat foretages af nogle af de få højt kvalificerede private organisationer, der er offentligt autoriserede og dermed undergivet offentligt tilsyn.

Adoption er et uhyre følsomt område, og justitsministeren lægger vægt på, at udlandet fortsat kan have tillid til Danmark i adoptionsanliggender. Mange barnløse ægtepar ønsker brændende at adoptere et barn, og det skal der fortsat være mulighed for.

Et udenlandsk barn under 12 år, der adopteres ved en dansk adoptionsbevilling, bliver dansk statsborger, hvis barnet adopteres af et ægtepar, der begge har dansk ind-

fødsret, eller af en ugift dansk statsborger. Det går således ganske automatisk. Det fordrer også, at adoptanterne skal have bopæl her i landet.

Adoption af danske børn varetager de offentlige myndigheder stadig væk og ganske forsvarligt.

Der har det sidste års tid været megen debat og meget avissskriveri om de såkaldte surrogatmødre. Jeg kan fuldt ud tilslutte mig lovforslagets intentioner med hensyn til surrogatmoderarrangementer, specielt hvor uegennyttig hengivenhed er motivet til adoption. Det har vores fulde tilslutning i den konservative folketingsgruppe.

Vi kan også tilslutte os forslagets forbud mod, at der er penge imellem surrogatmødre og dem, der ønsker at adoptere. Fortsat må det hvile på private aftaler, således at udenforstående ikke medvirker til adoption og derigennem får en vis økonomisk vinding.

Der er i bemærkningerne til lovforslaget udførligt gjort rede for retsreglerne vedrørende surrogatmødre. Taletiden tillader ikke en nærmere gennemgang heraf. Vi kan fra det konservative folkepartis side tilsige al støtte til forslaget og til en grundig behandling i udvalget.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Venstre kan støtte dette lovforslag. Det er en modernisering af reglerne om adoption og plejebørn, og vi kan være helt enige heri. Specielt er vi i venstre tilfredse med, at det nu bliver ulovligt at formidle kontakt mellem en surrogatmoder og et par, der ønsker et barn. Vedrørende dette fænomen kan jeg være fuldstændig enig i fru Lissa Mathiasens betragtninger om dem, der udnytter andre i denne sag.

Fru Lissa Mathiasen nævnte problemet med afgrænsning af området. Jeg vil godt sige for venstres vedkommende, at dette jo er et nyt område, lovgivningsmagten betræder, og vi skal selvfølgelig kende konsekvenserne af det, vi vedtager, så vi er i venstre åbne over for at få undersøgt disse ting nærmere.

Venstre kan i det hele taget tilsige forslaget en positiv behandling i udvalget.

Leif Hermann (SF):

Da vores ordfører, fru Ingerlise Koefoed, ikke kan være til stede, skal jeg sige lidt om

[Leif Hermann]

socialistisk folkepartis indstilling til lovfor-slaget.

Vi synes, det er et udmærket forslag. Det er fornuftigt og rimeligt at modernisere og rationalisere adoptionsformidlingsreglerne. Og så skal jeg ikke sige mere om det afsnit.

Vi synes, at justitsministeren har haft en rimelig heldig hånd ved formuleringen af det store problem, der ligger i det såkaldte surrogatmoderskab.

Jeg skal, inden jeg går videre, lige sige, at vi ikke kan lide udtrykket »surrogatmoderskab«. Enten er man mor, eller også er man ikke mor, man er ikke surrogatmoder. Jeg håber, at vi under udvalgsbehandlingen kan finde et lidt mere hensigtsmæssigt udtryk. Muligvis kunne ministeren endda lave en slags konkurrence om at få det rigtige udtryk ind i loven.

Sådan som forslaget er formuleret, er det udmærket, at man ikke udelukker det, ministeren kalder uegennyttige muligheder for, at man kan skaffe sig et barn, men at man udelukker den kommerialisering, der klart har været et oplæg til, og som efter vores opfattelse helt åbenbart går ud over mennesker, der befinder sig i en socialt set kompliceret situation, og som derfor ville have visse muligheder for at falde for tilbud om penge for at sætte børn i verden for andre.

Vi kan tilsige forslaget al mulig støtte i udvalget.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Da den radikale ordfører, hr. Larsen-Ledet, ikke kan være til stede, skal jeg på hans vegne meddele, at det radikale venstre ser positivt på moderniseringen af adoptionsbestemmelserne.

Vi synes, det er godt, at udenlandske børn fortsat kan blive adopteret via de private organisationer, der har udført et stort arbejde, og vi mener, det er rigtigt, at danske børns adoption foregår via det offentlige.

Så skal jeg vende mig til spørgsmålet om rugemødre. Her kan vi vel være enige om alle sammen, at man bør træde meget varsomt. Man skulle meget nødig kriminalisere de tilfælde, hvor der ligger menneskelige grunde bag de adoptioner, hvor man måske kan komme ind på betegnelsen »rugemødre«. Men på den anden side er det ganske klart, at man må søge udveje til at hindre

mellemmandsvirksomhed og annoncering herom, i det hele taget økonomiske motiver.

Vi mener ligesom fru Lissa Mathiasen, at der er meget vanskeligt at foretage disse afgrænsninger. Forslaget indeholder en bunke detaljer også om andre problemer, som vi må se på ud fra den forudsætning, at målet hele tiden skal være, at man ser på barnets interesser.

I øvrigt er vi meget enige i den lettelse, der sker med hensyn til børn under 12 år, der bliver adopteret til Danmark. De får nemmere dansk statsborgerret.

Birgith Mogensen (CD):

Det er en tiltrængt revision og modernisering af reglerne om formidling af adoption og plejeanbringelse af børn under 14 år, vi har til behandling her i dag. Derfor er vi i CD tilfredse med, at justitsministeren har fremsat dette lovforslag.

Det er jo et meget følsomt område, vi bevæger os ind på, og for CD er det meget væsentligt, at de barnløse ægtepar, som ønsker at adoptere et barn, forsat får muligheden for det og får den støtte, der skal til. Vi er tilfredse med, at der fortsat er nogle få, højt kvalificerede private organisationer, som skal formidle adoption. Det er meget vigtigt, at udlandet har tillid til, at adoptioner sker på en betryggende måde i Danmark. Vi har jo tidligere oplevet kedelige sager, som har bevirket, at enkelte lande har lukket, ganske vist kun midlertidigt, for adoption af børn til Danmark. Det er synd for de mange ægtepar, som jo i forvejen skal igennem en lang ventetid, inden adoptionen er i orden og barnet er kommet til Danmark.

CD kan også fuldt ud tilslutte sig, at adoptionsbørn under 12 år får dansk statsborgerskab, når adoptionen er en kendsgerning. Det er kun ganske naturligt og både ret og rimeligt såvel over for barnet som over for forældrene. At det tillige er en forenkling for det offentlige rent administrativt, er jo så et plus mere.

Hvad angår surrogatmoderarrangementer, finder jeg, at justitsministeren har fundet den gyldne middelvej. Børn skal ikke være en handelsvare, og ægtepar, der ikke selv kan få børn, kan let stå i en situation, hvor det udnyttes, og det er jo egentlig usmageligt. Derfor har jeg stor sympati for det ubetingede

[Birgith Mogensen]

forbud mod mellemmandsvirksomhed og et forbud mod annoncering, som lovforslaget indeholder.

CD tilslutter sig som tidligere nævnt lovforslaget og håber på et positivt og konstruktivt samarbejde.

Lenger (VS):

Efter min mening har justitsministeren lavet et meget vellykket lovforslag. Det er nemlig ikke så enkelt at beskæftige sig med de juridisk og følelsesmæssigt komplicerede forhold, der er på det område, uden at falde i en eller anden grøft, og især hvad angår spørgsmålet om rugemødre, vil der også let kunne opstå problemer med håndhævelsen af bestemmelserne, hvis de gøres alt for firkantede.

Lovslaget består vel i virkeligheden af tre dele: først er der ændringerne i reglerne for adoptionsformidling af danske børn, som vi kan tilslutte os uden særlige bemærkninger. Dernæst er der forenklingen af reglerne om udenlandske adoptivbørns erhvervelse af dansk statsborgerskab. Det ser også fornuftigt ud. Tilbage er så spørgsmålet om rugemødre, som kan få VS' principielle tilslutning, men jeg vil godt fremføre nogle enkelte bemærkninger.

Vi hverken kan eller vil forbyde rugemødre. Det ville være helt umuligt at håndhæve et sådant forbud, og straffebestemmelser ville være vanvittige, f.eks. når der er tale om slægtninge eller nære venner, og når der i forvejen kan være temmelig komplicerede følelsesmæssige forhold parterne imellem.

Til denne type af rugemoderarrangementer vil vi kun sige, at man bør tænke tingene meget nøje igennem, før man indlader sig på dem. F.eks. kan det par, der gør brug af en rugemoder, aldrig være sikker på, at rugemoderen faktisk afleverer barnet som aftalt, og rugemoderen kan ikke være sikker på, at de, der har »bestilt« barnet, faktisk vil have det, når det er født. Og hvis en ægtemand er biologisk far, vil han ved et ensidigt brud på aftalen fra rugemoderens side kunne blive sat i bidrag osv. Der er bestemt problemer i det.

Dertil kommer så de følelsesmæssige problemer for de kvinder, der skal aflevere et barn, som de har båret og født. Det er problemer, som heller ikke skal undervurderes, selv om det uden tvivl vil være meget indivi-

duelt. Det kan være meget forskelligt, hvordan man har det i den situation.

Derfor er hele problemet. rugemødre en meget kompliceret affære, som man efter vores mening skal tænke meget grundigt igennem, før man går ind på det. Men overvejelserne ligger altså udelukkende på det følelsesmæssige plan.

Juraen og lovgivningen kommer så ind i billedet dér, hvor der decideret sker formidling og mellemmandsvirksomhed, eventuelt gennem annoceringer, eventuelt med økonomisk gevinst for øje. Det mener vi skal forbydes, fordi det er usmageligt, og fordi det vil antage karakter af decideret børnehandel. Det er vi imod, og derfor er vi for lovforslaget.

Vi er vidende om, at der sagtens under bordet alligevel kan ske betaling til rugemoderen, f.eks. hvor aftalen mellem rugemoderen og det efterfølgende adopterende ægtepar indeholder den slags bestemmelser, men det må vi leve med, og det generer os for så vidt heller ikke afgørende, fordi der ikke vil være tale om decideret børnehandel, som er sat i system for økonomisk vindings skyld og med risiko for udnyttelse af rugemoderen fysisk og psykisk.

Vi erkender med andre ord fuldt ud, at der kan være visse problemer med håndhævelsen også i ministerens udformning af forslaget i visse udkantsituationer, hvor aftalen er indgået rent privat. Men for det første vil omfanget af de problemer være begrænset, og for det andet vil der i sig selv ligge en begrænsning allerede i den gensidige risiko, som ligger i, at modparten jo kan bryde aftalen, og også i, at der senere kan opstå problemer med selve adoptionen, hvis det afsløres, at der alligevel har været penge med i spillet. Vi kan vel heller ikke udelukke, at der kan være situationer, hvor en tosidet aftale faktisk må godkendes til realisering og adoption alligevel, selv om det kommer frem, at der parterne imellem har været penge med i spillet. Det kan f.eks. være i den situation, hvor man vil komme til at gøre ondt værre for den kvinde, der har fungeret som rugemoder, hvis man ikke godkender arrangementet.

Det vil sige, at der altså også må være mulighed for en meget forsigtig bedømmelse i en række sager, fordi vi er inde på noget meget kompliceret og noget meget indviklet rent

[Lønger]

følelsesmæssigt. Men det er formidlingen og annonceringen og muligheden for fortjeneste, som vi vil sætte ind imod, mens de andre, formentlig sjældne tilfælde af tosidede aftaler hverken kan eller skal forbydes. Derfor er vi positive over for ministerens lovforslag.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti kan også, som de fleste ordførere i dag, man kan sige alle, tilslutte sig lovforslaget. Vi mener, at det er særdeles vigtigt, at vi får en lovgivning på området; det gælder ikke mindst de såkaldte surrogat- eller rugemødre.

Ved adoption skal jeg kun ganske kort nævne, at der er et problem med hensyn til plejetilladelser, som vi mener vi bør se nærmere på; det ligger sådan set ikke i denne lovgivning, men hører måske mest under socialministeren, men alligevel har tingene tilknytning til hinanden. Det drejer sig om, at man ved plejeanbringelse sikrer, at barnet får mulighed for at holde kontakt med sin biologiske familie. Man ser nemlig gang på gang, at sociale myndigheder mener, at de er så kloge, så det bedste for barnet vil være, at man helt afbryder denne forbindelse. Men så viser det sig jo i mangfoldige tilfælde senere hen i livet, at barnet ønsker at få denne kontakt med sin biologiske familie. Ikke mindst bedsteforældre er ofte meget hårdt ramt ved, at disse bånd bliver revet over, så jeg tror, det er noget, man skal være opmærksom på. Det er barnets tarv, det først og fremmest gælder, siger man da.

Når vi så kommer til de såkaldte surrogat- eller rugemødre, er vi vist alle sammen helt enige i, at det at handle med børn simpelt hen skal forbydes. Vi kan ikke i vort samfund tænke os den situation, at et barn skal være en salgsvare.

Det, der er vigtigst for kristeligt folkeparti, er, at det er barnet, der bliver det vigtigste i denne sag. Vi ved fra samråd o.lign., hvor mange, mange problemer der er i disse ting, og derfor må vi med denne lovgivning prøve at gøre det så godt, som vi overhovedet kan, og jeg synes, man her har fundet frem til noget, som kan bruges! Selvfølgelig kan vi diskutere i udvalget, om der er noget, der skal udformes anderledes, det skal man jo ikke udelukke, men selve dette, at man ikke må

handle med børn, tror jeg ikke vi får nogen problemer i.

Hvad angår dette, at man har lukket op for, at der skal være en mulighed ved nære slægtninge, kommer vi bare til at se i øjnene, enten man kan lide det eller ej eller finder det umoralsk eller ej, at vi ikke kan hindre, at det finder sted. En far er nu engang far til et barn, og en mor er nu engang mor til et barn, enten vi så kan lide det eller ej. Derfor bliver det i den situation det vigtigste at finde ud af, hvad der vil være bedst for barnet. Vi er da også glade for, at det er formuleret på denne måde, sådan at vi sikrer, at barnet ikke måske skal hen til helt fremmede, fordi vi nu ikke kan lide, at én bestemt skulle være far til det barn.

Jeg synes, at vi har fundet en god løsning på et meget ømtåligt problem, som vi ikke har nogen juridisk mulighed for at løse, altså dette med forbud mod salg og mellemmand. Vi har jo også tit talt om, at det ville være nemt at udnytte unge kvinder; f.eks. kunne de komme i hænderne på nogen, der kunne tænke sig at udnytte dem og have hold på dem, og de kunne blive tvunget ud i et forhold, som ville give nogle enorme problemer.

Vi er glade for, at justitsministeren har taget problemet op, og at vi får standset i hvert fald brug af mellemmand og salg af børn. Så vi håber, at vi hurtigt kan få lovforslaget gennemført.

Poulsaard (FP):

Millioner af børn verden over har det forfærdeligt, det kan vi jo se ved at slå op i avisen, og Danmark åbner jo pengeposen; vi hjælper flygtninge og alt muligt.

På den anden side lægger vi en forfærdelig masse hindringer i vejen, når ægtepar ønsker sig et barn. Snart sagt uanset hvor socialt dårligt et hjem disse børn, der kommer fra udlandet, kunne få, så ville de mange gange få det betydelig bedre, end de har det i det land, de kommer fra. Men vi er jo meget, meget strikse, alt for strikse.

Jeg tror ikke, der er nogen, der har siddet i folketinget, der ikke har fået henvendelser fra barnløse ægtepar, der har tryglet og bedt: kan I da ikke hjælpe os, vi får afslag her, vi får afslag dér, vi løber panden imod en mur. Enten er manden for tyk, eller konen er for tyk, eller de er måske lidt for gamle. Hvem

[Poulsgaard]

kan sige det, fordi de har nået en bestemt alder? Der er da også andre folk, der får børn i en moden alder, og de klarer det da godt. Men når man står med sådan et ægtepar, der vitterlig ønsker at få et barn, og de efterhånden er ved at være fuldstændig desparate, så er den lovgivning, vi har, og den lovgivning, der nu lægges op til, alt, alt for streng. Man burde gå den stik modsatte vej og løse op, sådan at det blev betydelig nemmere at få et adoptivbarn, end det er nu.

Alene af den grund kan vi ikke støtte lovforslaget. Der er alt for meget formynderisk i det; der er alt for mange, der er for kloge både på vegne af børnene og dem, der ønsker børnene; der er alt for mange myndigheder, der skal høres. Og somme tider har man indtryk af, at hvis der er et par, der ikke er så velformuleret, ikke er så pænt klædt, som måske andre er, og der er visse andre ting, så er det på forhånd en anstødssten hos disse bevilgende myndigheder. Det er i hvert fald noget, jeg har oplevet gang på gang. Folk har siddet hos mig og har villet have mig til at hjælpe, men man kunne ikke hjælpe.

Så kommer vi til de såkaldte rugemødre. Ja, enten vi kan lide det eller ej, så går teknikken jo sin sejrsgang – og det er jo teknik, det her – og man har altså nu fået muligheder for at hjælpe barnløse ægtepar. Det lyder selvfølgelig usmageligt, når man siger, at man sælger børnene og man stiller sin krop til rådighed mod betaling – det er jo altså kvinden i den henseende – men jeg er i hvert fald fuldstændig enig med VS' ordfører, hr. Lenger, der sagde, at det må være op til den enkelte selv at afgøre; det kan vi ikke forbyde og skal heller ikke forbyde. Hvis vi kan hjælpe barnløse ægtepar på den måde og de parter, der er involverede, ellers kan finde ud af det, så synes jeg altså ikke, at det er noget, folkettinget skal blande sig i, ud over at det skulle lette forholdene så meget som muligt for de mennesker, der ønsker den form, og dem, der hjælper de mennesker til at få et barn.

Det lyder så smukt, når man fra kristeligt folkeparti hele tiden siger: det er barnets tarv; ja, vel er det barnets tarv, men det er søreme også disse mennesker, der så brændende ønsker sig et barn, man skal tænke på. Så også her må vi med beklagelse sige, at vi ikke kan støtte lovforslaget.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Det er jo fremgået af de indlæg, der har været fra ordførerne, at der er en meget, meget betydelig tilslutning til dette lovforslag.

Der er tilslutning til afsnittet om adoptionsformidling, det havde jeg også ventet. Det er jo en videreførelse af den liberalisering, vi gennemførte i adoptionsloven for et par år siden, og derfor har jeg lidt vanskeligt ved at forstå hr. Poulsgaards sidste bemærkninger, for jeg mener bestemt ikke, man kan sige, at der hermed er sket noget restriktivt i adoptionstilfælde; jeg mener, man kan sige tværtimod.

Det, hr. Poulsgaard var inde på, var jo et andet problem, nemlig at der er flere, der ønsker at adoptere, end der har været mulighed for at give adoptionsbørn, og det har jo ikke noget at gøre med, om vi ønsker at undersøge det ene eller det andet. Det er simpelt hen således, at hvis ikke vi foretog nogle undersøgelser, kunne give visse garantier over for de lande, hvorfra adoptivbørnene kommer, så havde vi ikke mulighed for at få dem her til landet, og så vil der altså være endnu færre af de adoptivforældre, der er i dag, der kunne få deres ønske om at få et adoptivbarn opfyldt. Det var jo heller ikke så meget i forbindelse med lovforslaget, hr. Poulsgaard udtalte dette, men jeg synes, det er rigtigt, at vi sætter det på plads. Her er der altså tale om en lovgivning, der er helt i pagt med den liberalisering, som folkettinget gennemførte for et par år siden.

Dernæst om spørgsmålet surrogatmødre eller rugemødre. Navnet synes hr. Leif Hermann ikke om, hvad enten man anvender det ene eller det andet; det gør jeg heller ikke. Jeg ser da gerne, vi finder et andet, men det er svært. Erstatningsmødre ville i hvert fald være lige så forkert et udtryk som de andre, for det kunne tyde på, at der bare blev bragt et barn hen til nogle mennesker, der så skulle afhjælpe noget. Men det er jo ikke tilfældet. Det, det drejer sig om i disse tilfælde, som vi alle anerkender, at man er nødsaget til ikke at gribe ind over for, det er jo netop forældre, der ikke kan få børn selv, men ønsker at få et barn. Det er altså et ønske, der bliver opfyldt, i deres situation.

Jeg er meget taknemmelig for den tilslutning, der blev givet til lovforslaget, og jeg skal ikke komme nærmere ind på de betragt-

[Justitsministeren]

ninger, der fremkom først fra fru Lissa Mathiasen og dernæst fra andre om, at sagen jo er så vanskelig, at man ikke på forhånd kan sige, at der ikke vil opstå tilfælde, som ikke fuldt ud er klaret ad lovgivningens vej. Jeg ser da gerne, vi i udvalget drøfter spørgsmålet om vederlaget, om man kan sætte visse kriterier ind, så man kan undgå den situation, som fru Lissa Mathiasen beskæftigede sig med, nemlig at der alligevel bliver tale om, at der ydes et vederlag, selv om vi passer på i administrationen og også er opmærksom på det.

Men det er jo også rigtigt, som hr. Lenger kom ind på, at der så kan opstå situationer, hvor man må sige, at man må give adoptionsbevillingen alligevel af hensyn til barnet og af hensyn til den mor, der har afleveret barnet, som ellers ville kunne komme i en meget vanskelig situation. Men det skal selvfølgelig absolut ikke være noget generelt. Jeg vil bare ikke se bort fra, som hr. Lenger og fru Inger Stilling Pedersen kom ind på, at der kan være situationer, hvor man ikke uden videre kan trække en streg og sige, at det skal være sådan og sådan. Det kan man jo i det hele taget sjældent i disse spørgsmål.

Jeg er glad for de anerkendende bemærkninger, der er kommet – og dermed også til mine medarbejdere i justitsministeriet – om udformningen af lovforslaget og lovforslagets bemærkninger på dette absolut ikke helt lette område.

Udgangspunktet har jo været, at vi ikke ønsker at gribe ind i tilfælde, hvor man alligevel ikke kan hindre noget og heller ikke bør hindre noget, men at vi samtidig får en lovgivning, der beskytter den svage, sådan at den, der kunne tænke sig at blive rugemor på grundlag af en aftalesituation, hvori der indgår et vederlag, på forhånd ved, at det dels er forbudt med vederlag, dels at hun til enhver tid, også når hun har født barnet, kan trække ethvert tilsagn tilbage.

Jeg tror, det er meget afgørende at få udbredt kendskabet til, at sådan er det; ligegyldigt hvor mange aftaler der indgås i den situation, så er der ingen, der kan forlange en opfyldelse af det. Der er ingen faged, der kan sendes ud og bringe det i orden, og vi har altså fastslået, når vi gennemfører denne lovgivning, at det skal være sådan, at man ikke kan tvinge nogen ind i en situation som

denne, hvor alt jo taler for at beskytte dem, som nogen kunne tænke sig at tvinge.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 120:

Forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Afskaffelse af livstidsstraffen).

Af Lenger (VS) m.fl.

(Fremsat 21/1 86).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Lovforslaget fra VS går jo ud på, at vi skal afskaffe straffen »fængsel på livstid«. Vi behandlede spørgsmålet for et års tid siden, og det var også på grundlag af et forslag fra venstresocialisterne, der indgik i en række forslag, der indeholdt forskellige andre ting.

I lovforslagets bemærkninger begrundes genfremsættelsen med, at flere ved den lejlighed skulle have vist åbenhed over for venstresocialisternes forslag. Det er jo næppe mig, VS har tænkt på i den forbindelse. Jeg viste ikke åbenhed over for tanken om at afskaffe fængsel på livstid. Jeg mener ikke, vi kan undvære denne straffeform. Det er min opfattelse – og den tror jeg deles af mange – at der findes kriminelle, som er så farlige for andre, og som har begået så alvorlige forbrydelser, at der må være en mulighed for at anvende en sådan straf.

Selvfølgelig ved vi, at det er en særdeles ubehagelig straf for den dømte, der ikke ved præcis, hvornår han eller hun løslades, kan føle sig hensat til evig glemsel, og skal være